

मानुषेषु हि यतः विशेषेण नित्यमनुक्षणं यौवनं चलं चंचलं क्षीयमाणमिति यावत् ॥ अतः मत्संबंधेन अक्षयं यौवनमित्याद्यन्वयः ॥ १७ ॥ अपहास्य हासपूर्वकमपमान्य ॥ १८ ॥ अंतश्चरसीति पूर्वार्धेन स्वभावज्ञतावायोः सूचिता ॥ ननु युष्मद्यभावापेक्षया मद्यभावोधिकइति चेत्तत्राह ॥ प्रभावज्ञाश्च ते सर्वाः तथा भ्रमं माकार्षीरिति भावः ॥ तस्मादेवमनुचितप्रार्थनया अस्मदवमाननमनुचितमित्याह ॥ किमर्थमित्यादि ॥ १९ ॥ स्वप्रभावं दर्शयंति ॥ कुशनाभेत्यादि ॥ स्थानात् वायुपदात् ॥ देवमपित्वांच्यावयितुं

चलं हि यौवनं नित्यं मनुष्येषु विशेषतः ॥ अक्षयं यौवनं प्राप्तामर्यश्च भविष्यथ ॥ १७ ॥ तस्य तद्वचनं श्रुत्वा वायोरक्लिष्टकर्मणः ॥ अपहास्यततो वाक्यं कन्याशतमथाब्रवीत् ॥ १८ ॥ अंतश्चरसि भूतानां सर्वेषां सुरसत्तम ॥ प्रभावज्ञाश्च ते सर्वाः किमर्थमवमन्यसे ॥ १९ ॥ कुशनाभसुता देवसमस्ताः सुरसत्तम ॥ स्थानाद्यावयितुं देवं रक्षामस्तु तपो वयं ॥ २० ॥ माभूत्सकालो दुर्मेधः पितरं सत्यवादिनं ॥ अवमन्य स्वधर्मेण स्वयं वरमुपास्महे ॥ २१ ॥ पिता हि प्रभुरस्माकं दैवतं परमं च सः ॥ यस्य नो दास्यति पितासनो भर्ता भविष्यति ॥ २२ ॥ तासां तु वचनं श्रुत्वा हरिः परमकोपनः ॥ प्रविश्य सर्वगात्राणि वभंज भगवान्प्रभुः ॥ २३ ॥ ताः कन्यावायुना भग्नाविविशुर्नृपतेर्गृहं ॥ प्रविश्य च सुसंभ्रांताः सलज्जाः सास्त्रलोचनाः ॥ २४ ॥ सचतादयिता भग्नाः कन्याः परमशोभनाः ॥ दृष्ट्वा दीनास्तदाराजासंभ्रांत इदमब्रवीत् ॥ २५ ॥

समर्था इति शेषः ॥ रक्षामस्त्विति शापेन तथाकरणे हि तत्क्षयः स्यादिति भावः ॥ २० ॥ हे दुर्मेधः दुर्बुद्धे ॥ यत्र काले पितरमवमन्य अपमानविषयं कृत्वा स्वधर्मेण कामेन ॥ स्वयं वरमुपास्महे ॥ आत्मना स्वातंत्र्येण वयं वरमंगीकुर्मः ॥ सकालः कदाचिदपि माभूदित्यन्वयः ॥ नावमन्येति पाठस्तु क्वचित्कोऽपपाठः ॥ तथा पाठेन इति च्छेदः ॥ छांदसं दीर्घत्वं ॥ नः अस्माकं सकालो माभूदित्यन्वयः ॥ क्वचित्तु नो वमन्यस्वेति पाठः ॥ अतएव माभूत्सकालो यद्वा नो पितरं सत्यवादिनं कामतः समति क्रम्य वरयेम स्वयं वरं इत्येतदर्थं विवरणश्लोको दृश्यते क्वचित् ॥ २१ ॥ तत्र बीजमाह ॥ पिता हीति ॥ २२ ॥ हरिः वायुः ॥ क्वचित्तु वायुरित्येव पाठः ॥ २३ ॥ सलज्जाः अन्याव्यपेति प्रसंगतः सलज्जाः ॥ २४ ॥ भग्नाः भग्नांगाः ॥ २५ ॥